

Innspill til partienes arbeid inn mot WTOs ministermøte

29. november til 3. desember 2021 avholdes det 12. ministermøtet i WTO i Genève. Handelskampanjen kommer her med noen forslag til hvilke saker partiene bør løfte:

- 1. *Legge press på den norske regjeringen til å støtte forslaget om TRIPS-unntak fra Sør-Afrika og India***
- 2. *Legge press på den norske regjeringen til å jobbe mot trenden som har oppstått de seneste årene om såkalte vennegrupper, plurilaterale avtaleforhandlinger, – det innebærer å si nei til den nye vennegruppeteksten om innenlandsreguleringer.***
- 3. *Tydeliggjøre at en WTO-reform må innebære å sikre et nytt rammeverk som kan ivareta nødvendige tiltak for å møte krisene og nødvendig beredskap for helse, klima, miljø, sysselsetting, og som gir økt demokratisk makt, ikke mindre.***

TRIPS-unntak

Forslaget om TRIPS-unntak i WTO ble foreslått av India og Sør-Afrika i oktober 2020. Det er nå offisielt 63 stater som er medsponsorer for forslaget, og totalt 100 land som støtter forslaget. Det er hovedsakelig EU, Norge, Sveits og Storbritannia som går imot forslaget. USA har offentlig støttet et unntak, men bare på vaksiner, ikke medisiner og annen helseteknologi som er nødvendig.

Et midlertidig unntak for visse immaterielle rettigheter under pandemien vil bare gjennomføres i de landene som ønsker å bruke dette handlingsrommet. Patentsystemet skal sikre at et selskap har sikkerhet i at den investeringen de har lagt inn i et nytt produkt skal de få igjen gjennom en patentperiode der patentholder bestemmer produksjon, pris, distribusjon og salg. Covid-19 vaksinene derimot er utvikla i rekordfart med høy offentlig finansiering og med basis i offentlig forskning og testing, i tillegg til garantier for kjøp. Situasjonen er ekstraordinær og krever ekstraordinære tiltak som bare skal vare så lenge pandemien herjer. Norge må bidra til og sikre at alle får tilgang på vaksiner og nødvendig behandling for å bekjempe pandemien gjennom å støtte TRIPS-unntaket. Det er ikke tilstrekkelig med finansieringsmekanismer som COVAX, som langt fra er hverken effektiv og som holder utviklingsland i en mottaker fram for aktørrolle.

Plurilaterale avtaler

Plurilaterale forhandlinger, såkalt vennegruppeforhandlinger, ble satt i gang etter ministermøtet i Buenos Aires i 2017, som følge at flere land ikke ønsket å forhandle om nye temaer (herunder e-handel, investeringsfasilitering og innenlandsreguleringer). Disse forhandlingene hadde ikke mandat fra Ministermøtet, men de er like fullt startet opp. Solberg-regjeringen har fraveket norsk tradisjonell utenrikspolitikk å ville ha multilaterale forhandlinger, organisasjoner og avtaler. Disse forhandlinger har altså ikke et mandat fra hele WTO, og bryter med det konsensusbaserte prinsippet. I tillegg foregår forhandlingene bak lukkede dører med begrenset innsyn for de landene som ikke ønsker å delta i de konkrete forhandlingene.

En rekke land har lenge nektet å forhandle om nye temaer før det blir enighet på landbrukssubsidier og den avtalte strukturelle urett løses for land i det globale Sør. Disse temaene har ligget siden 90-tallet og kalles «Singapore temaene». Disse temaene var: investering, konkurranseregler, offentlige anskaffelser og handelsfasilitering. Grunnet denne uvilje fra OECD-landene til å forhandle om disse lovnader, har det vært nærmest umulig å komme til noen enighet i WTO siden Doha-runden i 2001. Det er en begrunnelse for en økning av bilaterale, regionale og plurilaterale handels- og investeringsavtaler de siste 20 årene. Nå foregår også slike venne-gruppe/plurilaterale forhandlinger i selve WTO.